

برای حقوق پدیدآوران

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده ادبیات و علوم انسانی گروه فقه و حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: فقه مقارن و حقوق جزای اسلامی

عنوان :

**بررسی فقهی حقوقی آلودگی صوتی و نوری(هوا) در حقوق جزای
محیط زیست، حقوق پزشکی و...**

استاد راهنما:

دکتر علی بهرامی نژاد مغوییه

پژوهشگر:

فاطمه حقیقی نوجو کامبری

تابستان ۱۳۹۵

تقدیم بہ:

روح و روان پدر مہربانم

کہ خاطرات گذشتہ اش چراغ راہ آیندہ ام

و

مادری فداکار کہ وجودش روشنی بخش امروزم

و

اُمید و صاحبون کہ سنت و روش ایشان خورشید تمام زندگی ام است.

مستور و پاس:

مستور و پاس از استاد ارجمند جناب آقای دکتر علی بهرامی نژاد مغویه که با مهربانی، سحر صدر، تلاش و سمودهای ارزشمندشان راهنمایی اجرای این پژوهش را

قبول فرمودند و داوران محترم جناب آقای دکتر مهدی غنیمی کرگانی، داور داخلی و سرکار خانم سوده شاملو، داور خارجی و اساتید و کارکنان محترم دانشگاه آزاد

اسلامی واحد تهران مرکز

بسمه تعالی

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب فاطمه حقیقی نوجو کامبری دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی ۹۳۰۴۷۸۹۲۱ در رشته فقه مقارن و حقوق جزای اسلامی که در تاریخ ۹۵/۶/۲۸ از پایان نامه خود تحت عنوان: بررسی فقهی حقوقی آلودگی صوتی و نوری(هوا) در حقوق جزای محیط زیست، حقوق پزشکی و... با کسب نمره ۱۹/۷۵ و درجه عالی دفاع نموده ام بدین وسیله متعهد می شوم:

۱. این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲. این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳. چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هر گونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴. چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچ گونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ: ۹۵/۶/۲۸

دانشجوی کارشناسی ارشد فاطمه حقیقی نوجو کامبری از پایان نامه خود دفاع نموده و با

نمره ۱۹/۷۵ بحروف نوزده و هفتاد و پنج و با درجه عالی

مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

بسمه تعالی
دانشگاه آزاد اسلامی – واحد تهران مرکزی
دانشکده ادبیات و علوم انسانی
(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

نام واحد دانشگاهی: تهران مرکزی	کد: ۱۰۱	کد شناسایی پایان نامه: ۱۰۱۲۰۴۰۷۹۴۲۰۵۶
عنوان پایان نامه: بررسی فقهی حقوقی آلودگی صوتی و نوری(هوا)در حقوق جزای محیط زیست،حقوق پزشکی و...		
نام و نام خانوادگی دانشجو: فاطمه حقیقی نوجو کامبری	تاریخ شروع پایان نامه: ۹۴/۷/۷	
شماره دانشجویی: ۹۳۰۴۷۸۹۲۱		
رشته تحصیلی: فقه مقارن و حقوق جزای اسلامی	تاریخ اتمام پایان نامه: ۹۵/۶/۲۸	
استاد راهنما: دکتر علی بهرامی نژاد مغوییه		
چکیده پایان نامه: بدون شک رویه ی قضایی فارغ از آن که کشوری تابع نظام ((حقوق نوشته)) یا ((حقوق عرفی)) باشد واجد نقش با اهمیتی در توسعه ((حقوق محیط زیست)) است که مانند هر حق دیگری نیازمند اجرا است. امروزه در قوانین بسیاری از کشورها آلودگی محیط زیست جرم محسوب می شود و برای مرتکبین آن مجازات تعیین شده است. مهم ترین مصوبه قانونی که به جرم آلودگی محیط زیست پرداخته و برای آن مجازات تعیین کرده است، ماده ۶۸۸ قانون تعزیرات سال ۱۳۷۵ و تبصره های آن می باشد. حق حیات بشر، مصرح در اصل ۲۱ قانون اساسی شامل حق انسان به زندگی در وضعیتی شرافتمندانه است که استحقاق آنرا دارد و از این رو برخورداری از محیط زیست سالم در قلمرو حقوق بنیادین بشر قرار دارد و لازم است قوه ی مجریه در انجام صحیح وظایف قانونی خود تجدید نظر کند. آنچه در گذشته تا کنون دقیقاً بررسی نشده آلودگی صوتی و نوری بعنوان یکی از آلاینده های زیست محیطی در حقوق محیط زیست، پزشکی و بشر می باشد که در ایجاد مشکلات برای انسان سهمی بسزا دارند که از دیر باز دغدغه بشر بوده اند. از دیدگاه فقه، تخریب و آلودگی محیط زیست و هوا، در واقع تجاوز به حق حیات و محیط زیست سالم بوده و از مصادیق اسراف و فساد محسوب می شود و خداوند از آن نهی کرده. لذا حرمت تکلیفی اسراف و فساد مقدمه ایست برای مسولیت مدنی و ضمان قهری که ضمان و مسولیت در ایجاد خسارت به منابع زیست محیطی و هوا جنبه عمومی دارد. کلید واژه: آلودگی صوتی، آلودگی نوری، حقوق و جزا، محیط زیست، حقوق پزشکی، فقه و حقوق		

☐ مناسب است
☐ مناسب نیست

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
۲	مقدمه.....
	فصل اول: کلیات
۶	بخش اول: طرح کلی تحقیق.....
۶	۱-۱-۱- بیان مساله.....
۷	۱-۱-۲- اهداف و ضرورت تحقیق:.....
۸	۱-۱-۳- پیشینه تحقیق.....
۹	۱-۱-۴- سوالات تحقیق.....
۹	۱-۱-۵- فرضیه ها.....
۱۰	۱-۱-۶- روش تحقیق.....
۱۰	۱-۱-۷- ساختار تحقیق.....
۱۱	۱-۲-۱- بخش دوم: مفاهیم شناسی.....
۱۱	۱-۲-۲- محیط زیست.....
۱۲	۱-۲-۳- تعریف محیط زیست.....
۱۲	الف- تعریف لغوی محیط زیست.....
۱۳	ب- تعریف اصطلاحی محیط زیست.....
۱۶	۱-۲-۴- محیط طبیعی.....
۱۶	۱-۲-۵- تعریف آلودگی.....
۱۷	۱-۲-۶- تعریف علمی آلودگی محیط زیست.....
۱۷	۱-۲-۷- تعریف حقوقی از آلودگی محیط زیست.....
۱۸	۱-۲-۸- منبع آلودگی.....
۱۸	۱-۲-۹- انواع آلودگی.....
۲۱	۱-۲-۱۰- جایگاه این حق در قوانین اساسی کشورها.....
۲۲	۱-۲-۱۱- حق بر محیط زیست در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.....
۲۵	۱-۲-۱۲- سازمان حفاظت محیط زیست و حمایت از حق محیط زیست مردم.....

۱۳-۲-۱-گسترده نظری و عملی حفاظت از محیط زیست در ایران.....	۲۶
۱۴-۲-۱-حمایت قضایی سازمان از حقوق محیط زیست نسل های حال و آتی.....	۲۷
۱۵-۲-۱-پذیرش جهانی حق بر محیط زیست.....	۳۱
۱۶-۲-۱-تعریف صوت و آلودگی صوتی.....	۳۳
۱۷-۲-۱-ارزیابی آلودگی های صوتی.....	۳۴
۱۸-۲-۱-فیزیولوژی گوش انسان.....	۳۵
۱-۲-۱۶-منابع سرو صدا.....	۳۸
۱۹-۲-۱-استانداردهای آلودگی صوتی.....	۳۹
روش های کنترل و کاهش آلودگی صوتی.....	۳۹
۲۰-۲-۱-وضعیت آلودگی صوتی در تهران.....	۴۲
۲۱-۲-۱-اثرات آلودگی صوتی.....	۴۴
۲۲-۲-۱-عوامل و منابع آلودگی صوتی در شهر تهران.....	۴۸
۲۳-۲-۱-راهکارهای کنترل آلودگی صوتی.....	۴۹
۲۴-۲-۱-جرم آلودگی صوتی و ضمانت اجرای آن.....	۵۳
۲۵-۲-۱-مفاهیم آلودگی نوری.....	۵۶
۲۶-۲-۱-آلودگی نوری در جهان.....	۵۶
۲۷-۲-۱-عوامل موثر در ایجاد آلودگی نوری.....	۵۷
۲۸-۲-۱-انواع آلودگی نوری.....	۵۷
۲۹-۲-۱-قوانین آلودگی نوری در جهان.....	۵۹
فصل دوم: قوانین و مقررات مربوط به آلودگی هوا (صوتی و نوری) در ایران و سایر کشورها	
۱-۲-قوانین و مقررات آلودگی هوا در ایران.....	۶۸
۲-۲-جرم آلودگی صوتی.....	۷۴
۳-۲-عنصر مادی.....	۷۴
۱-۳-۲-رفتار فیزیکی.....	۷۵
۴-۲-فعل.....	۷۶
۵-۲-ترک فعل.....	۷۹
۶-۲-موضوع جرم.....	۸۰
۷-۲-وسیله.....	۸۱

۸-۲-نتیجه مجرمانه.....	۸۲
۹-۲-رابطه علیت.....	۸۴
۱۰-۲-عنصر معنوی.....	۸۴
۱۱-۲-جرم عمدی.....	۸۵
۱۲-۲-قوانین ومقررات آلودگی در سایر کشورهای آسیایی :.....	۸۶
۱۳-۲- آلودگی صوتی در قانون مجازات اسلامی.....	۹۲
۱۴-۲-تلاش های بین المللی برای مقابله با آلودگی صوتی:.....	۹۴
۱۵-۲- مفهوم و مصادیق فعل در زمینه آلودگی هوا.....	۹۷
۱۶-۲-نگاهی به عملکرد قوه قضاییه ایران در حفاظت از محیط زیست.....	۱۰۳
فصل سوم:مسئولیت کیفری ومدنی آلودگی هوا (صوتی و نوری)از دیدگاه فقه	
۱-۳-مسئولیت کیفری و مدنی.....	۱۰۸
مبحث اول: ادله اثبات جرم آلودگی هوا از دیدگاه فقه.....	
۱-۳-۱-قاعده لاضرر و لاضرار.....	۱۰۸
۲-۳-۱-قاعده اتلاف و تسبیب در نفوس:.....	۱۱۱
۳-۳-۱-قاعده نفی عسر و حرج.....	۱۱۴
۴-۳-۱-قاعده حرمت فساد.....	۱۱۵
۵-۳-۱-قاعده التعزیر لکل عمل محرم.....	۱۲۳
۶-۳-۱-قاعدا لا یبطل دم امری مسلم/لا یطل دم امری مسلم.....	۱۳۴
۷-۳-۱-قاعده من له الغنم فعليه الغرم.....	۱۴۱
۲-۳-مسئولیت مدنی.....	۱۴۶
۲-۳-۲- مبنای مسئولیت مدنی در فقه.....	۱۴۹
نتیجه گیری.....	
پیشنهادات.....	
منابع.....	

چکیده:

بدون شک رویه ی قضایی فارغ از آن که کشوری تابع نظام ((حقوق نوشته)) یا ((حقوق عرفی)) باشد واجد نقش با اهمیتی در توسعه ((حقوق محیط زیست)) است که مانند هر حق دیگری نیازمند اجرا است. امروزه در قوانین بسیاری از کشورها آلودگی محیط زیست جرم محسوب می شود و برای مرتکبین آن مجازات تعیین شده است. مهم ترین مصوبه قانونی که به جرم آلودگی محیط زیست پرداخته و برای آن مجازات تعیین کرده است، ماده ۶۸۸ قانون تعزیرات سال ۱۳۷۵ و تبصره های آن می باشد. حق حیات بشر، مصرح در اصل ۲۱ قانون اساسی شامل حق انسان به زندگی در وضعیتی شرافتمندانه است که استحقاق آنرا دارد و از این رو برخورداری از محیط زیست سالم در قلمرو حقوق بنیادین بشر قرار دارد و لازم است قوه ی مجریه در انجام صحیح وظایف قانونی خود تجدید نظر کند. آنچه در گذشته تا کنون دقیقاً بررسی نشده آلودگی صوتی و نوری بعنوان یکی از آلاینده های زیست محیطی در حقوق محیط زیست، پزشکی و بشر می باشد که در ایجاد مشکلات برای انسان سهمی بسزا دارند که از دیر باز دغدغه بشر بوده اند. از دیدگاه فقه، تخریب و آلودگی محیط زیست وهوا، در واقع تجاوز به حق حیات و محیط زیست سالم بوده و از مصادیق اسراف و فساد محسوب می شود و خداوند از آن نهی کرده. لذا حرمت تکلیفی اسراف و فساد مقدمه ایست برای مسئولیت مدنی و ضمان قهری که ضمان و مسئولیت در ایجاد خسارت به منابع زیست محیطی وهوا جنبه عمومی دارد.

کلید واژه: آلودگی صوتی، آلودگی نوری، حقوق و جزا، محیط زیست، حقوق پزشکی، فقه و حقوق

مقدمه

رشد بی رویه جمعیت توام با توسعه صنعتی و تکنولوژی کلان شهرها مشکلات عدیده ای را برای شهرنشینان به ارمغان می آورد که آلودگی محیط زیست یکی از مهمترین این معضلات است. مهمترین آینده های زیست محیطی در ایجاد اینگونه مشکلات در شهرهای بزرگ سهم بسزایی را به خود اختصاص داده است. انسان ها با تولید صوت با یکدیگر حرف می زنند، ارتباط برقرار می کنند، از احساساتشان می گویند از کارها، خواسته ها و... اما امروزه تنها منبع تولید صدا محدود به حنجره ی آدمی نیست. درواقع این منابع آنقدر زیادشده اند که صدای انسان در آنها گم است چه بسا که گاهی در این هیاهو انسان خودرانیز فراموش میکنند، این همان چیزی است که به تعبیری از آن با عنوان آلودگی صوتی یاد می شود. زیاد از آلودگی آب و هوا و خاک گفته ایم اما دو بحث آلودگی نوری و آلودگی صوتی بحث های فراموش شده ی آلودگی ها هستند بحثی برسر اقدامات انجام شده در زمینه ی آنها نیست، چرا که محیط زیست به طرز غیرقابل باوری مظلوم واقع شده است. منظور اطلاع رسانی های است که باید انجام شود، بی توجهی به این آلودگی باعث اثرات مزمن بر سلامت انسان ها و هزینه های سنگینی برای بهداشت و سلامت جامعه خواهد داشت. به هرگونه صدایی از هرمنبعی که باعث ایجاد آزرده گی در انسان شود آلودگی صوتی گفته میشود. واحد اندازه گیری صوت دسی بل است و مشخص کردن سطح آستانه این آلودگی با یک رقم به تنهایی میسر نیست چرا که فرد بسته به مدت و زمان در معرض آلودگی قرار گرفتن فاصله از منبع صوت، مداومت و حساسیت ها و توانایی های متفاوت افراد در تحمل آلودگی واکنش ها و.... تاثیرهای متفاوتی میپذیرد.

اما به طور میانگین قرار گرفتن در معرض صدایی با شدت ۸۵ دسیبل به گوش انسان صدمه جدی وارد می کند و قرارگیری بیش از ۲ دقیقه در معرض صدایی با شدت ۱۰۹ دسیبل ممکن است به کری موقت انسان منجر شود.

قرارگیری در معرض دائمی صدا باعث کاهش قدرت شنوایی و کری خواهد شد در واقع علت بیشتر کری ها افزایش سن و پیری نیست بلکه مداومت قرارگیری در معرض سروصدا میباشد، چنانچه فردی بطور مداوم طی ۸ ساعت در معرض سر و صدای بالای ۷۰ دسی بل قرار گیرد، فشار خون وی تا ۵-

۱۰ میلیمتر جیوه افزایش می یابد.

بررسی ها نشان می دهد کارگرانی که صدای ۱۲۵ دسی بل را تحمل می نمایند شبها وقتی به خانه برمی گردند انگشتان آنها سبز رنگ، بعد سفید می گردد که علائم بیماری وازواسپاستیک می باشد که در نتیجه انقباض رگها و نارسایی در جریان خون عارض می گردد. که این ناراحتی به نام بیماری رینال یا انگشتان مرده معروف است .

سروصدای زیاد باعث تولد نوزادان زودرس، کم وزن و دارای نقص عضو میگردد چرا که تولید برخی هورمون های موثر در رشد جنین را در مادر دچار اختلال می سازد. استرس، اضطراب، سردرد، خستگی، زخم معده، سرگیجه، انقباضات عضلانی، اختلال در سیستم گوارش، افزایش کلسترول و تعداد گلبولهای سفید خون، افزایش سرعت تنفس، دل درد، تغییر در عملکرد طبیعی غدد درون ریز، سوزش سردل (ترش کردن) تحریک رفتارهای ضد اجتماعی، خشونت طلبی، افزایش نرخ حوادث کار، مختل شدن رشد شناختی در کودکان، کاهش فراخنای حافظه ، تحریک پذیری، پرخاشگری، کاهش تمرکز، کاهش بازده کاری، تسریع روند پیری، کاهش درجه حرارت بدن ، تحریک پذیری و زودرنجی، ضعف سیستم ایمنی بدن، سوء هاضمه و مشکلات گوارشی، آسیب پذیری در مقابل بیماری های ویروسی و عفونی، اختلال در مکالمه، بیخوابی، تشدید یا ایجاد بیماری های روانی، کاهش بازده فکری و جسمی، رنگ پریدگی، ام.اس و افسردگی، کاهش کیفیت و کمیت خواب از اثرات آلودگی صوتی بر انسان هستند. جالب تر از آن ثابت شده است که در مکان های شلوغ و پرسروصدا، افراد کمتر به دیگران توجه میکنند در واقع آلودگی صوتی باعث کاهش حس انسان دوستی میشود.

اینها از عوارض آلودگی بر سلامت انسان ها به عنوان مهمترین عضو توسعه ی پایدار است اما این آلودگی بر دیگر زیستمدان زمین هم اثرگذار است، آزمایشات نشان داده است : موشهای آزمایشگاهی که در معرض صدای شدید قرار می گیرند به بیماریهای ویروسی حساستر می گردند. آزمایشات نشان می دهند که صدای به شدت ۱۶۰-۱۵۰ دسی بل برای بعضی حیوانات کشنده و مرگبار است. این حیوانات قبل از مرگ به تشنجات موضعی ، فلج و رعشه دچار می گردند . صدای فوق العاده شدید در فعالیتهای و عملکرد کبد حیوانات تغییر ایجاد می کند .

صدای بلند بیش از ۱۱۵ دسی بل باشد فساد دندانهای موشها را سبب می‌گردد. کلسترول و چربی خون نیز افزایش می‌یابد. مقدار اسیداسکوربیک کاهش و مقدار گلبولهای سفید تا ۵۰٪ تقلیل می‌یابد حتی پرنده گانی که در شهرهای پرسروصداتر زندگی میکنند با صدای بلندتری آواز می‌خوانند تا شاید جلب توجهی کرده باشند، غافل از اینکه صدای آواز آنها در هیاهوی اصوات دیگر گم شده است.

منابع تولید صوت در شهرها به دودسته داخلی و خارجی قابل تفکیک اند: منابع خارجی که مهمترین آنها عبارتند از: کارخانجات، کارهای ساختمانی، صداهای ناشی از سیستم تهویه منازل صدای ناشی از حمل و نقل، صدای موتور هواپیما، بوغ اتومبیل، ضبط یا رادیوی وسایل نقلیه، ترمز ناگهانی، تصادفات، صدای آگروزها، اورژانس، آذیرهای خطر، دزدگیر، ساخت و ساز، ماشین آلات صنعتی، خودروهای باری، موتورها، گارگاه های پراکنده در سطح شهر و قرار گرفته در مکان های نامناسب و منابع داخلی که در منازل تولید می شوند "

صدای تلویزیون جاروبرقی ماشین لباس شویی و دیگر وسایل برقی که همراه با صدا کار میکنند به هر حال رفع آلودگی صوتی یکی از معیارهای شهرهای مدرن و توسعه یافته محسوب شده و بخشی از حقوق شهروندی هر انسانی محسوب می شود به طوری که سازمان بهداشت جهانی (WHO) آلودگی صوتی را تهدیدی جدی برای سلامت انسان دانسته است که به دلیل تنوع منابع (ترافیک، صنعت، محل کار و همجواری) یکی از گسترده ترین خطرات برای سلامت انسان به شمار می رود.

با توجه به محدودیت منابع مالی تصمیم گیری در زمینه کاهش آلودگی صوتی و پیوند آن با مشکلات حقوقی، فرهنگی، فنی، اجتماعی و حتی سیاسی که مانع عزم همگانی و برنامه ریزی جامع و منسجم برای آن می شود نیاز به اندیشه بیشتر دارد و بیش از آن نیازمند فرهنگ سازی عمومی و اطلاع رسانی های مفید در این زمینه هستیم.

فصل اول

کلیات

بخش اول: طرح کلی تحقیق

۱-۱-۱- بیان مساله:

امروزه انسان فقط در برابر نسل و زمان خود مسئولیت ندارد، بلکه در مقابل آینده گان نیز مسئول است. منابع طبیعی مانند آب، خاک، صوت و نور برای تخریب و آلوده شدن در دسترس او قرار نگرفته است. منابع مزبور برای استمرار حیات آیندگان نیز ضروری است و به همین دلیل است که او را امانت دار این منابع می دانند. انسان که به فرمایش پروردگار در قرآن کریم ((امانت دار بودن را پذیرفته است))، باید در این خصوص نیز به شکل مطلوب امین بودن خود را نشان دهد. نکته قابل توجهی که در مورد این مال امنی (محیط زیست) وجود دارد آن است که، اگر به شکل درستی از آن بهره برداری شود، نه تنها او، بلکه انسان های فردا نیز می توانند از آن استفاده کنند، زیرا این امانت تجدید شونده است. حیات آدمی بها سه عنصر آب، خاک و اکسیژن بستگی دارد، تغییرات زیان بار در اجزای منابع طبیعی، به جای حیات آفرینی، خطر و نابودی به همراه خواهند آورد. بنابراین باید موقعیت حساس محیط زیست را دریافت و از راه های گوناگون مانع از تخریب آن شد.

انسان از ابتدای خلقت خود، بنا به حکم غریزه تلاش کرده است تا از شرایط بهتر زندگی برخوردار شود. او در آغاز برای دفاع از خویش در برابر عوامل و نیروهای قوی و خطرناک طبیعت، برطرف کردن نیازهای ضروری و اولیه اش و سپس برای رسیدن به هدفهای مهم دیگر مانند آسایش و بهزیستی، با استفاده از نیروی تفکر و قدرت خلاقه، به مداخله در محیط پرداخت. آدمی با بهره مندی از ابزار و وسایل به مهار کردن نیروهای طبیعت مبادرت کرد تا از این راه بتواند منافع مورد نظرش را به دست آورد. در روزگار نخستین با احتیاط با طبیعت روبرو می شد زیرا باور نداشت که می تواند بر ابعاد گسترده طبیعت نفوذ کند و بر آن سلطه پیدا کند. از طرف دیگر، به دلیل کم بودن تعداد افراد بشر، طبیعت قادر بود تا برداشت های انسان را جبران کند و خساراتی که بر اثر فعالیت های وی بر آن وارد می شد را ترمیم سازد. و هر تحول و تکاملی که در زندگی آدمی روی می داد، میزان و سرعت دخالت او نیز بیشتر می شد. در روزگاران کهن که بشر با استفاده از ابزار طبیعی به مداخله در طبیعت و محیط زیست می پرداخت، کیفیت زندگیش با طبیعت نزدیکی بیشتری داشت و با محیط

مدارا می کرد. تا این که عصر رنسانس، تحولات شگرف و عمیق آن در حیات بشر پدید آمد. کشفیات علمی و پیشرفت هایی که با انقلاب صنعتی و فنی حاصل شد، بسیاری از باورهای انسان را دگرگون ساخت. رفته رفته انسان به ابزارهای پیشرفته تری برای برطرف کردن نیازها و غلبه بر نیروهای قوی طبیعت مجهز شد. ساختار جوامع بشری تغییرات چشمگیر یافت. او تحت تأثیر این پیشرفت ها و دانش رشد یافته اش به سوی طبیعت یورش برد تا جایی که اکنون خود را با موضوعی به نام ((بحران زیست محیطی)) روبرو می بیند. آلودگی صوتی بعنوان یکی از آلودگیها، با فن آوری و تکنولوژی صنعتی رابطه مستقیم داشته و باعث بروز مشکلات بیشتری خواهد شد. مشکل این نوع از آلودگی در اکثریت کشور های صنعتی بعنوان یکی از مهمترین موضوعات زیست محیطی تلقی شده و حتی در مدیریت کلان، شهرسازی، معماری داخلی، مراکز بهداشتی درمانی آموزشی و تحقیقاتی، مسکونی و تجاری و همینطور طراحی ماشین آلات صنعتی مورد توجه ویژه قرار گرفته است. تحقیقات انجام شده نشان می دهد که هیاهو و دغدغه های زندگی ماشینی ناراحتیهای جسمی و روحی شهروندان کلان شهرها را باعث می شود که عوارض جسمی روحی و روانی ناشی از سرو صدای ترافیکی در مقایسه با انواع دیگر بسیار زیانبارتر است این مسائل باعث شده است که جهان امروز برای مبارزه با این معضل هزینه های هنگفتی را صرف نماید.

۲-۱-۱- اهداف و ضرورت تحقیق:

هدف از اجرای این تحقیق، بررسی فقهی و حقوقی آلودگی نوری و صوتی به تعبیری آلودگی هوا می باشد. تا بدینوسیله توسط مقایسه مقادیر اندازه گیری شده با استاندارد ها، وضعیت نور و صوت ارزیابی گردد. جهت نیل به هدف یاد شده، بررسی فاکتور نور و صوت، وجود یا عدم وجود خیرگی و صدا، وجود یا عدم وجود یکنواختی نور و صوت مورد مطالعه ضروری است، تا پیشنهادات لازم در خصوص بهبود محیط کار و زندگی ارائه گردد.

نظر به اهمیت نور و صوت و نیز عنایت به روند تغییرات اجتماعی و دگرگونی در صنایع و ماهیت مشاغل جدیدی که هرروز در راستای پیشرفت تکنولوژی نوین، شکل خاصی را در جهت اجراء و کنترل به خود میگیرند، بدون شک جهت اجرای این امر مهم، نور و صوت مناسب از اهمیت ویژه ای برخوردار خواهند بود. هرچه کیفیت و مطلوبیت این دو عامل بالا باشد، مسلماً اجرای کار با دقت و

راندمان مناسب و حداقل هزینه صرف شده و کمترین صدمات و جزئی ترین اتلاف سرمایه همراه خواهد بود.

در عصر حاضر جهت ارائه خدمات، ضروریات دیگری محسوس میباشند و مسئله با دوره های گذشته کاملاً فرق میکند، زیرا در گذشته به دلیل محدودیت پیشرفت صنعتی، مشاغل پیچیدگی های زمان حال را نداشته و اصولاً فضای زیست و محیط اجرای کار آن عصر با قرن حاضر کاملاً متفاوت میباشند. بر همین اساس نیازمندیهایی که از نظر بهبود عوامل فیزیکی محیط احساس میگردد، به هیچ عنوان قابل مقایسه با دوران گذشته نیست. در عصر حاضر در محیط ها فاکتورهای مساعدی را نیاز داریم تا بر مبنای آنها بتوان فضائی را جهت انجام وظیفه مهیا نمود. چنانچه بتوان چنین محیطی را آماده نمود در این صورت می توان گفت محیطی را جهت انجام وظیفه تدارک دیده ایم، که کمترین آسیب را به دستگاه بینائی و شنوایی میرساند، حداقل ضایعات و تلفات را در بر خواهد داشت و از بالا ترین راندمان ممکن برخوردار می باشد.

بنابراین به دلیل اهمیت مسئله محیط، چنانچه در محیط نور و صوتی مناسب باشد، وجود تعادل در محیط زیست را داشته باشد، تأمین نماییم، این امید وجود دارد حدود ۲۰٪ از کل حوادث ناشی از کار را که در اثر نامناسب نور یا کیفیت نامطلوب صوت بوجود می آید، برطرف کنیم.

۳-۱-۱- پیشینه تحقیق:

مقاله هایی درباره آلودگی صوتی و نوری به رشته تحریر درآمده لکن بحث فقهی و حقوقی در این خصوص کمتر مورد تحقیق قرار گرفته است. از جمله مقالاتی مثل مسوولیت کیفری ناشی از آلودگی هوا در فقه و حقوق، بررسی میزان روشنائی عمومی و موضعی، طرح جامع کاهش آلودگی صوتی، ضوابط و استانداردهای محیط زیست و.... نوشته شده که مطالب قابل بحث آنها مورد استفاده قرار گرفت. گرچه در زمینه عنوان این پایان نامه، دقیقاً پیشینه خاصی موجود نیست و پژوهش بخصوصی صورت نگرفته است، لذا در این پژوهش حتی الامکان برای رسیدن به اهداف مورد نظر از منابع زیر بیشتر استفاده نموده ام، تا بتوانم طرح جامع تری، برای نیل به آینده ای روشن ارائه دهم:

مسئولیت کیفری ناشی از آلودگی هوا در فقه و حقوق و اسناد بین الملل، دانشجو محمد خادمی، رشته فقه و حقوق، پایان نامه ارشد، دانشگاه شهید مطهری ۱۳۹۴.

پروژه کارشناسی، بررسی میزان روشنائی عمومی و موضوعی دانشگاه محیط زیست استان البرز، تدوین دانشجو فاطمه حقیقی نوجو کامبری، تابستان ۱۳۹۲.

مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی.

مجله رواق اندیشه ۴۲، مبانی حق برخورداری از محیط زیست.

کتاب حقوق کیفری محیط زیست، تقی زاده انصاری، مصطفی، نشر قومس، سال ۱۳۷۶

الگو برداری از کتاب فقه البیئه، اثر آیت الله سید محمد شیرازی، بیروت، موسسه الوعی الاسلامی، چاپ اول ۱۴۲۰ ق.

سازمان حفاظت محیط زیست؛ قوانین و مقررات حفاظت محیط زیست.

سالنامه علوم محیطی، سال پنجم، شماره اول، پاییز ۱۳۸۶.

۴-۱-۱- سوالات تحقیق :

الف- سوال اصلی :

۱- از نظر فقهی و حقوقی آیا در مورد آلودگی صوتی و نوری، مجازات های تعزیری قابل اعمال است و حکومت می تواند این دو عمل را جرم اعلام نموده و برای مرتکبین مجازات تعیین کند ؟

ب- سوالات فرعی :

۲- برای نسل های آینده تا چه حد می توان به حمایت حقوقی و عملی دست یازید؟

۳- آیا نظام حقوقی کشور، زمینه حمایت از حقوق نسل های آتی را چه در بعد ماهوی یا شکلی فراهم کرده است یا خیر؟

۵-۱-۱- فرضیه ها:

۱- مجازات های تعزیری در مورد آلودگی های صوتی و نوری قابل اعمال است. و طبق قانون مجازات جزایی محیط زیست و قانون کیفری این دو عمل جرم محسوب می شود و مرتکبین به مجازات تعزیری محکوم می شوند .

۲- اگرچه اغلب اسناد حقوقی بین المللی به حقوق نسل های آینده اشاره دارند اما در ارائه تعریفی قابل قبول برای این حقوق می توان گفت حقی است که به موجب آن منافع یک نسل از لحاظ پیشرفت منابع طبیعی و میراث فرهنگی از نسل قبلی به ارث رسیده باشد و به نسل آینده انتقال یابد.

وهمچنین حمایت از دانش بشر و فرهنگ و هنر به عنوان یک ضرورت تلقی می شود و مستلزم اجتناب از فعالیت های زیان رسان و آثار غیرقابل جبران آن بر طبیعت و میراث فرهنگی است شناسایی مکرر حقوق نسل های آینده گام مهمی است بسوی سازگاری توسعه و محیط زیست.

۳- آنچه باقی می ماند اظهار نظر دقیق در باب حمایت از حقوق نسل های آینده ، سه نکته است : اولاً مفهوم واقعی یک نسل روشن نیست ثانیاً محتوای حقوق نسل های آینده چیست؟ ثالثاً برای اجرای آن ممکن است برخی از مقررات در حقوق داخلی تاسیس شده باشد. اعمال اصل حفاظت و ممنوعیت آلودگی و تخریب محیط زیست و پیش بینی اصل توسعه پایدار در برنامه ریزی که درآمدهای حاصل از بخشی از منابع طبیعی با تصویب مجلس قانون گذاری در چارچوب قانون بودجه امکان انتقال ثروت و اموال به آینده گان فراهم می شود.

ضمن اینکه موسسات اجرایی منابع طبیعی و حفاظت محیط زیست اغلب موارد در اجرای قانون و ایفای وظیفه مسئولیت دارند تا در جهت حمایت از این حق برای نسل های آینده مراقبت نمایند.

۶-۱-۱- روش تحقیق:

در این تحقیق از روش توصیفی، تحلیلی و منابع کتابخانه ای برای تحلیل و بررسی موضوع تحقیق نتیجه گیری و پیشنهادات استفاده شده است.

۷-۱-۱- ساختار تحقیق :

این پژوهش مشتمل بر سه فصل است ، فصل اول کلیات و مفاهیم و فصل دوم ، قوانین و مقررات آلودگی های صوتی و نوری مورد بحث قرار گرفته و فصل سوم مسوولیت کیفری و مدنی مطرح شده است و در خاتمه نتایج و پیشنهادات و منابع ذکر شده است.